

לכבוד: חברי המועצה הלאומית לגיל הרך

הנדון: סיכום ישיבה מס' 8 של המועצה לגיל הרך

ביום שני, כ"א בכסלו תשפ"א ה- 7/12/2020 התקיימה ישיבה מס' 8 של המועצה.

הישיבה עסקה בשני נושאים:

- א. העברת האחריות על מסגרות החינוך והטיפול בגילאי לידה עד שלוש למשרד החינוך.
- ב. סיכום השנה והאתגרים לקראת השנה הבאה.

להלן עיקרי הדיון:

העברת האחריות על מסגרות החינוך והטיפול בגילאי לידה עד שלוש שנים למשרד החינוך

1. הדיון בנושא התקיים לבקשת יו"ר המועצה, שר החינוך, האלוף (במיל.) יואב גלנט, וזאת לאור העובדה שההמלצה על העברת האחריות על מסגרות החינוך והטיפול למשרד החינוך נכללה בין מכלול ההמלצות בתוכנית הלאומית שגובשה על ידי המועצה.
2. בדיון הוצגה מצגת שתיארה את תמונת המצב במסגרות החינוך והטיפול בגילאי לידה עד שלוש, הציגה את הסיבות להמלצה להעברת האחריות על המסגרות למשרד החינוך, את השינויים שנדרש ליישם במסגרת העברת האחריות, ובנוסף - חלופות שנבחנו על ידי משרד החינוך בנוגע להעברת האחריות, ומשמעויותיהם התקציביות.
- הנושאים שהוצגו התבססו על מסמכי התוכנית הלאומית של המועצה לגיל הרך ועל ממצאי וועדת ההכנה למעבר המעונות למשרד החינוך, שפעלה במשרד החינוך בשנת 2019 (לאור המלצות קודמות לגבי המעבר).
3. הודגש כי מרבית ההתקדמות, כולל של המשך עבודת המועצה, מותנית בכינוסה של וועדת שרים לגיל הרך ובתקצוב.
4. המשתתפים התייחסו לסוגיות הבאות:
  - הוצג הצורך בקשר עם אגף מעונות היום במשרד העבודה והרווחה בתכנון העברת האחריות
  - עודכן סטטוס הטיפול בתקנות חוק הפיקוח על המעונות לגיל הרך (לקראת הבאה לדיון בוועדת הכנסת)
  - הועלו שאלות ביחס לאופן תחשיב עלות החלופות שהוצגו (למשל, האם השיפור המוצע כלל גם את שדרוג שכר הצוותים?)
  - הוצג כי המעבר למשרד החינוך מחייב הקצאה תקציבית ברורה לקידום איכות הטיפול והחינוך
  - דובר על המתח בין הצורך לטיפול וחינוך איכותיים לבין היבטי תעסוקת ההורים
  - הוצגה חשיבותן של הרשויות המקומיות בתהליך (חלקן החלו ליישם תהליכי פיקוח והדרכה מקומיים ביוזמתם).
  - הודגש הצורך ב"אופק חדש" לעובדות במסגרות הגיל הרך, כולל עדכון השכר והתנאים (על רקע המחסור החמור בכוח אדם בענף, הצפי לשיפור התקינה ומרכיבים נוספים הדורשים תוספת כוח אדם).
  - צוין כי ההמלצות מתייחסות ליחס תקינה צוות - ילדים ולא למספר הילדים בקבוצה, וכי גודל הקבוצה הינו משתנה משמעותי לקידום איכות החינוך במסגרות

- לגבי החלופה למענה הדרגתי/לחלק מקבוצות הגיל בלבד – הוצג שאינו תואם לביקוש, לדרישות ולצורכי ההורים (לפחות בחלקם)
  - עלה חשש כי המלצות משרד החינוך במסמך ההכנה מבטאות חוסר התמצאות באפיוני גילאי לידה עד שלוש
  - צוין כי לא הובאו בחשבון צורכי ילדים בסיכון.
5. שר החינוך התייחס בדבריו לסוגיות הבאות:

בתחום מסגרות החינוך והטיפול:

- מערכת החינוך נמצאת במצב לא תקין. נושאי החינוך מבוזרים בין חמישה משרדי ממשלה שונים. הנושא הדחוף ביותר לשינוי הינו מסגרות הגיל הרך, שאת האחריות עליהן יש להעביר מידיית לתחומי אחריות משרד החינוך.
- השר הדגיש בדבריו את חשיבות שלוש השנים הראשונות בחיים וכי העובדה שהעוסקים בתחום אינם גורמים מוסמכים לחינוך עושה עוול לילדים, למשפחות ולעתידינו בכלל.
- הציבור נחשף לכך עם החשיפה לאירועים חריגים, אשר משקפים נורמה רווחת יותר.
- הטיפול בתחום דורש הסדרה, בדומה להסדרה שבוצעה בגילאי שלוש שנים ומעלה - צמצום פערים בתקינה, פיקוח אפקטיבי, הכשרה ופיתוח מקצועי.
- רק למשרד החינוך יש את המיומנויות והניסיון הנדרשים לחינוך וטיפול איכותיים בילדים בגיל הרך. החלטה על העברת האחריות כבר התקבלה בעבר אך לא יושמה בשל נסיבות פוליטיות.

בתחום עבודת המועצה, והתכנית הלאומית לגיל הרך

- השר יפעל להסדרת פעילותה של המועצה לגיל הרך, כולל תקצוב פעילותה, הקמת מינהלת הגיל הרך, הסדרת מיקום פיסי עבורה ועוד.
  - השר פנה לראש הממשלה ולמזכיר הממשלה לכינוס וועדת השרים לנושא הגיל הרך, על מנת לדון ולאשר את התכנית הלאומית, ולהנחות על תקצוב היישום שלה
  - בהמשך להתייחסות חלק מהמשתתפים ענה השר כי הוא מכיר בחשיבות המועצה ופועל לתת לה תוקף. תוצרי עבודת המועצה בשנתיים האחרונות נמצאים על שולחן השר, ולמרות הסיטואציה הפוליטית המורכבת המלווה אותנו בשנתיים האחרונות, הוא פועל לקידום ההמלצות שגיבשה המועצה בעבודתה עד כה.
6. סגנית יו"ר המועצה הודתה לשר בשם חברי המועצה, על הירתמותו לקידום הנושא.

דיון בישיבת המועצה

7. סגנית יו"ר המועצה הציגה את פעילות המועצה בשנת 2020 ואת האתגרים העיקריים לקראת השנה הקרובה.
8. להלן ההתייחסויות שעלו בהמשך הדיון, בנוגע להעברת האחריות למסגרות החינוך והטיפול:
- הוצגה אי נוחות מעצם הצורך להתייחס למעבר למשרד החינוך, כשבתכנית הלאומית של המועצה זה נושא שאינו בעדיפות הראשונה.
  - הוצגה חלופה של הקמת משרד ייעודי לנושא הגיל הרך, בשל ייחודיותו, או מינהל ייחודי מובחן במשרד החינוך לגילאי לידה עד שלוש.
  - הודגש כי תפיסת המועצה הינה לרצף של גילאי לידה עד שש תחת ישות אחראית אחת.
  - עלה כי החלופות במצגת הן למעשה חלקיות ולא מבטאות את מורכבות התחום ואת העובדה ששיעור הכיסוי של מסגרות הסמל הינו עד כ-25% מכלל קבוצת הגיל
  - הוצג כי גורמים רבים, עמותות, קרנות, רשויות מקומיות, מקדמים תהליכים וכי יש להיחשף לעשייה זו, כולל למסמכי וועדות ותהליכים קודמים.

- הודגש כי יש לקדם את התחום כפרופסיה, כולל הכשרה, הדרכה, פיתוח מקצועי וקידום, בצד שיפור תנאי העבודה והשכר.
- הוצג כי יש לשקול מודל מימון משולב (שותפות רב מגזרית גם בתהליכי איגום המשאבים בתחום).
- הודגש כי ישנה תחושה של נושא המעונות לגיל הרך אינו נושא מרכזי בתכנית הלאומית ולא צריך לשים אותו כסוגיית ליבה.

9. בהמשך לכך, התקיים דיון בנוגע לתכנית העבודה של המועצה. להלן עיקרי ההתייחסויות:

- המועצה וועדות המשנה צריכים להמשיך ולפעול בהתאם לתכנית העבודה שסוכמה על ידי המועצה במסגרת התכנית הלאומית, תוך ראיית המועצה את התמונה הרחבה ובהתאם – גיבוש ההמלצות בנוגע לסדרי העדיפויות בתכנית הלאומית.
- גם בהמשך העבודה של ועדות המשנה חשוב לשמר את הקשר עם גורמים מומחים ולייצר עבודה מסונכרנת בין ועדות המשנה.

עדכונים ומשימות להמשך ביצוע

10. סגנית יו"ר המועצה תפיץ בשנית את תכנית העבודה של הוועדות לצורך ריענון והתכנסות (מצ"ב במספח)
11. יתקיים מפגש משותף של סגנית יו"ר המועצה וראשי ועדות המשנה, לצורך התייעצות וסנכרון המשך התהליך, וקביעת לוחות זמנים מעודכנים לתכנית העבודה של הוועדות, בהתאם לסדרי העדיפויות שסוכמו.
12. הצגת מרכז המחקר והמידע נדחתה בשל מגבלת הזמן ותתקיים בישיבת המועצה הבאה.

רשימת המשתתפים בישיבה

חברי מועצה

רשימת המשתתפים בישיבה:

1. סימה חדד – סגן יו"ר המועצה
2. חנה שדמי – משרד החינוך
3. רבקה פישמן – החברה למתנ"סים
4. ד"ר נעמי מורנו – יוצו העולמית
5. פרופ' אבי שגיא שוורץ – אוניברסיטת חיפה
6. ורד כרמון – משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים
7. ד"ר ליזה רובין – משרד הבריאות
8. פרופ' צחי גרוסמן – ארגון רופאי הילדים
9. ד"ר הדר ירדני – משרד הבריאות
10. טטיאנה סלובודיניצקי – משרד האוצר
11. דוד הדרי – מנכ"ל תנועת אמונה
12. ד"ר סלויה סאבא סעדי – המכללה האקדמית לחינוך גורדון
13. לילי לוינטון - סמנכ"ל מקצועי בית איזי שפירא
14. מיכל מנקס – המרכז לשלטון מקומי

15. הרב יצחק גולדקנופף – מנכ"ל רשת גני ילדים ומעונות יום
 16. אסתר חטב – משרד החינוך
 17. אורי שלומאי – משרד המשפטים
 18. נחום עידו - משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים
 19. חיים יפרח משרד הפנים

נספחים

משימות ועדת הורים ומשפחה כפי שאושרו על ידי המועצה:

#	הנושא	פירוט	לוחות זמנים
1	לקחי משבר הקורונה	גיבוש המלצות לממשלה בנוגע למהלכים הנדרשים בטווח הבינוני והארוך, לאור לקחי משבר הקורונה עד כה	אוגוסט 2020
2	הגדלת זמן הורים-ילדים	עידוד מעסיקים לאפשר להורים עובדים להגדיל את הזמן שלהם עם הילדים: <ul style="list-style-type: none"> חזרה הדרגתית לעבודה לאחר חופשת הלידה הגברת הגמישות בשעות העבודה לאורך כל שנות הגיל הרך (לידה עד שש) הרחבת אפשרויות עבודה מהבית 	דצמבר 2020
3	סיוע להורים בכניסה להורות	מערכים מקצועיים לסיוע במעבר להורות, לרבות הכנה רגשית להורות ומתן ידע, תמיכה וליווי בחופשת הלידה ובשנים הראשונות	דצמבר 2020
4	הגדלת זמן הורים-ילדים בסמיכות ללידה	1. הרחבת חופשת הלידה בתשלום לאימהות 2. חופשת לידה ייעודית לאבות	מרץ 2021
5	בניית מאגר מטפלות מוסמכות עבור הורים המעוניינים להעסיק מטפלת בבית	הקמת מאגר ארצי ואזורי של מטפלות שעברו הסמכה לטיפול בילדים	יוני 2021

יוני 2021	בחינת חלופות: 1. מסגרות חלקיות לגילאי לידה עד שלוש 2. מסגרות חלופיות לגילאי לידה עד שלוש בליווי אנשי מקצוע במהלך חופשת הלידה ולהורים שילדם אינו נמצא במסגרת קבועה 3. מסגרות משלימות לגילאי לידה עד שש שיפעלו לאחר שעות המסגרות הקיימות	הקמת מסגרות גמישות לחינוך וטיפול וסבסוד הפעלתן	6
--------------	---	---	---

משימות ועדת קהילה כפי שאושרו על ידי המועצה:

לוחות זמנים	פירוט	הנושא	#
אוגוסט 2020	גיבוש המלצות לממשלה בנוגע למהלכים הנדרשים בטווח הבינוני והארוך, לאור לקחי משבר הקורונה עד כה	לקחי משבר הקורונה	1
אוקטובר 2020	הרחבת השירות הניתן בתחנות טיפת החלב (מגוון שירותים, זמינות שירותים, שירותים בתחום בריאות הנפש)	בריאות ורפואה	2
	גיבוש מודל פעילות אחיד עבור כל טיפות החלב		
	הרחבת מספר תחנות טיפת החלב ופריסתן חיזוק מקצועי של רופאי הילדים, בתור אנשי המקצוע המלווים את הילדים באופן רציף מלידתם		
דצמבר 2020	הקמת יחידות לגיל הרך בכל הרשויות המקומיות	תכלול ותאום הטיפול והחינוך בגיל הרך ברשות המקומית	3
דצמבר 2020	איתור מוקדם ומתן מענה לילדים עם פערים התפתחותיים וילדים בסיכון ומתן מענה עבורם	איתור ילדים עם פערים התפתחותיים וילדים בסיכון ומתן מענה עבורם	4

מרץ 2021	קידום תשתיות ומערכי פעילויות ספורט, פנאי, למידה והעשרה מקדמים ותומכים בגיל הרך	הקמת תשתיות ומערכי פעילות והבטחת סביבה פיזית מותאמת	5
יוני 2021	הקמת מרכזים רב-תחומיים לגיל הרך (וירטואליים או פיזיים)	הקמת מרכזים רב תחומיים לגיל הרך	6

משימות ועדת מסגרות חינוך וטיפול כפי שאושרו על ידי המועצה:

לוחות זמנים	פירוט	הנושא	#
אוגוסט 2020	גיבוש המלצות לממשלה בנוגע למהלכים הנדרשים בטווח הבינוני והארוך, לאור לקחי משבר הקורונה	לקחי משבר הקורונה	1
אוקטובר 2020	המלצה על דרכים לבחינת אופן היישום של תקנות חוק הפיקוח	הידוק הפיקוח על מסגרות החינוך והטיפול בילדים עד גיל שלוש	2
אוקטובר 2020	המלצות לשיפור התקינה במסגרות החינוך הקדם-יסודי	שיפור תקינת יחס מבוגר-ילד וגודל קבוצה מקסימלי בגילאי 3-6	3
דצמבר 2020	עדכון ההכשרה המקצועית ותנאי ההסמכה של צוותי החינוך והטיפול	שיפור איכות החינוך והטיפול במסגרות לילדים עד גיל שלוש	4
	הגדרת השכר המינימלי לצוותי החינוך והטיפול במסגרות מסובסדות, והתאמת מודל הסבסוד הרחבת מערכי התמיכה המקצועית וההדרכה לצוותי החינוך והטיפול (הדרכה פדגוגית, מקצועות הבריאות והטיפול, עובדים סוציאליים וכד')		
דצמבר 2020	שיפור התקינה במסגרות מסובסדות לילדים בגילאי לידה עד שלוש	שיפור תקינת יחס מבוגר-ילד וגודל קבוצה מקסימלי לילדים עד גיל שלוש	5

	המלצות בנושא העברת האגף למעונות יום ממשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים למשרד החינוך	העברת האחריות על הפעילות במסגרות לילדים עד גיל שלוש למשרד החינוך	6
דצמבר 2020	הגדלת היקף המעונות המסובסדים בתהליך רב שנתי באופן שיאפשר הבטחת מקום לכ-30% מהילדים בגילאי לידה עד שלוש (לעומת כ-23% מהילדים כיום)	הגדלת מספר מעונות היום ה"ציבוריים" המסובסדים עד גיל שלוש	7
מרץ 2021	הרחבת הצוותים המקצועיים המתמחים במסגרות הקדם-יסודי (כגון מקצועות הבריאות והטיפול, עובדים סוציאליים וכד') במסגרות הקדם-יסודי בכלל ובמסגרות החינוך המיוחד בפרט	קידום איכות המענה החינוכי-טיפולי במסגרות החינוך הקדם-יסודי	8